

“Samen staan we aan de lat voor het volgende hoofdstuk van Nederland”

Op 4 april 2025 kwamen de algemeen bestuursleden van de waterschappen Brabantse Delta, Hollandse Delta en Scheldestromen bijeen om te spreken over hun samenwerking in de Zuidwestelijke Delta en in het bijzonder over de herijking van het Deltaprogramma. De bijeenkomst vond plaats in het Markiezenhof in Bergen op Zoom.

Aanleiding en doel

De dagelijks besturen van de drie waterschappen onderschrijven de ambitie van het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta om in 2050 de eerste klimaatbestendige delta ter wereld te zijn. Het nationale Deltaprogramma kan helpen om deze ambitie te realiseren. De drie Deltawaterschappen besloten daarom vorig jaar al om nauwer te gaan samenwerken en te willen komen tot een gezamenlijke inbreng voor de herijking van het Deltaprogramma op het gebied van waterveiligheid en zoetwater. Op 4 april werden de algemeen bestuursleden hierover bijgepraat.

Kennismaking en “de lessen van Veerman”

Na openingswoorden van dijkgraven Kees Jan de Vet (Brabantse Delta) en Toine Poppelaars (Scheldestromen) begon de bijeenkomst met een korte kennismaking met Coen Verhoeve en Marc Laeven. Dagvoorzitter Renske Miltenburg onderwierp beide heren aan een kort vraaggesprek.

Coen Verhoeve is op 1 maart 2025 begonnen als de nieuwe programmamanager voor de Zuidwestelijke Delta. Onder zijn aanvoering wordt de ambitie voor 2050 die het Gebiedsoverleg heeft vastgesteld momenteel uitgewerkt in een Uitvoeringsprogramma. Dit programma bevat tevens de inbreng vanuit de regio Zuidwestelijke Delta voor de herijking van het Deltaprogramma.

Marc Laeven is onlangs gestart als gezamenlijk strategisch adviseur van en voor de drie Deltawaterschappen. Hij heeft daarbij een dubbele opdracht: het versterken van de onderlinge samenwerking tussen de waterschappen én het komen tot een gezamenlijke inbreng van de drie waterschappen op de herijking van het Deltaprogramma.

Vervolgens was het de beurt aan oud-minister Cees Veerman. In zijn keynote speech vertelde hij over de oprichting van de ‘staatscommissie waterveiligheid’, die later bekend is komen te staan als de tweede Deltacommissie (de eerste Deltacommissie werd ingesteld na de Ramp van ‘53). De commissie kreeg als opdracht de omvang en betekenis van klimaatverandering voor Nederland in beeld te brengen, zowel voor de waterveiligheid als voor de zoetwaterbeschikbaarheid. Het advies van Veerman leidde uiteindelijk tot de oprichting van het Deltaprogramma.

Veerman benoemde in zijn betoog een aantal belangrijke lessen:

- Werk inclusief, zowel op wetenschappelijke basis als vanuit maatschappelijke betrokkenheid, denk (ver) vooruit en geef toekomstige generaties een stem;
- Zorg, zeker bij complexe vraagstukken, voor een rustige en zelfs gemoedelijke werksfeer;
- Institutionaliseer belangrijke kaders zoals de Deltawet, het Deltafonds en de Deltacommissaris;
- Genereer uitvoeringskracht, zoals de waterschappen die dat van oudsher al hebben;
- Bouw flexibiliteit in, door strakke kaders op hoofdlijnen in combinatie met een fijnmazige uitvoering;
- Creëer draagvlak!

Onweerlegbare trends, onontkoombare vraagstukken en onafwendbare keuzes

Deltacommissaris Co Verdaas was ook bij de bijeenkomst aanwezig om in gesprek te gaan met de waterschapsbestuurders, maar eerst ging hij in op onweerlegbare trends in het waterbeheer. De wateropgaven stapelen zich op: én watertekort én wateroverlast én waterveiligheid. We moeten dan ook ingrijpende keuzes maken voor de toekomst: wat betekent dit voor het waterbeheer, het watersysteem en het gebruik en de inrichting van ruimte? “We staan allemaal aan de lat voor het volgende hoofdstuk van Nederland”, aldus Verdaas.

Na deze inspirerende maar ook indringende boodschap van de Deltacommissaris was de beurt aan de portefeuillehouders waterveiligheid van de drie waterschappen. Gert van Kralingen (Scheldestromen) gaf aan dat de opgave waar we voor staan zijn weerga niet kent, maar: “Luctor et emergo, de waterschappen staan gesteld.” Anco Sneep (Brabantse Delta) bevestigde deze urgentie en deed de oproep om water meer ruimte te geven door te werken via de aanpak van de meerlaagse veiligheid. Cicilia Rijdsdijk (Hollandse Delta) benadrukte tot slot het belang van samenwerking tussen de waterschappen en wees op de noodzaak het waterbewustzijn onder inwoners en bedrijven te vergroten.

Daarna betraden de portefeuillehouders zoetwater het podium. Piet van der Eijk (Hollandse Delta) trapte af en gaf aan dat zoetwater voor meerdere functies van groot belang is, zoals de industrie en de voedselzekerheid. Ook riep hij op een kennisprogramma verzilting in het leven te roepen. Daarop aanhakend reageerde Wim van Gorsel (Scheldestromen) op uitspraken over verzilting in de Kamerbrief Water en Bodem Sturend. “Door genoeg water de goede kant op te sturen, zo veel mogelijk vast te houden en de sponswerking van de bodem te vergroten is er nog heel veel mogelijk.” Ook Rian Govers (Brabantse Delta) haakte hierop aan en benoemde dat landelijk weliswaar het IJsselmeer als ‘nationale regenton’ wordt benoemd, maar dat wij met Hollands Diep, Haringvliet en Volkerak-Zoommeer een ‘zoetwatertank’ van formaat hebben.

Na de pauze, waarin er uitgebreid ruimte was voor ontmoeting en gesprekken, reflecteerden Cees Veerman en Co Verdaas op het eerste deel van de bijeenkomst. “Ik zie hoopgevende tekenen van samenwerking”, aldus Veerman. Ook vergeleek hij zoetwater met energie: “wat je niet verbruikt, hoef je niet te hebben. En wat je in je eigen gebied kunt bewaren, heb je niet nodig van een ander.” Verdaas benadrukte dat er al heel veel gaande is en riep de aanwezigen op zelf een opvatting te hebben over wat er in Nederland moet gebeuren. “Ga rekenen met elkaar, en zoek het goede gedoe op.”

Vervolgens was het woord aan de zaal, waarbij een aantal ingrijpende oplossingen naar voren werden gebracht: een zoet Grevelingenmeer en het afsluiten van de Nieuwe Waterweg of zelfs van de Westerschelde, waarop zowel Verdaas als Veerman aangaven dat er wat hen betreft geen sprake is van taboes. Ook riepen ze op te gaan experimenteren, zoals met 'wisselpolders', ook als je weet dat dat vragen of weerstand oproept. "Zie de oplossing onder ogen waarvan iedereen roept: dat lukt nooit!"

Zowel Veerman als Verdaas legden de bal ook een aantal keer terug bij de aanwezige bestuurders. "Met vragen als 'hoe gaat u dat oplossen, meneer de Deltacommissaris' komen we niet tot het goede gesprek", waarschuwde Co Verdaas. En Cees Veerman wees op de relatieve overzichtelijkheid van de problematiek in de Zuidwestelijke Delta. "Vergelijk die bijvoorbeeld maar eens met het veenweidegebied."

De bijeenkomst werd afgesloten door dijkgraaf Jan Bonjer (Hollandse Delta). In zijn slotwoord kroop hij als het ware in de huid van de Delta en riep hij in die hoedanigheid alle 'knappe koppen' en 'gewichtige bestuurders' op hun verantwoordelijkheid te nemen, want: "Wij zijn de Delta!"

Vervolg

De inbreng die de waterschappen willen leveren op de herijking van het Deltaprogramma moet aan het einde van dit jaar bekend zijn. De algemeen besturen van de waterschappen worden hier de komende tijd twee keer bij betrokken:

- Via een schriftelijke ronde en/of een presentatie in een commissie (planning: oktober);
- Via een tweede fysieke bijeenkomst van de drie algemeen besturen (planning: december).